

افق‌های بالاتر، بخشی از ورمیکولیت به اسمکتیت تبدیل شده و کانی‌های ایلات، ایلات-ورمیکولیت و ایلات-اسمکتیت نیز تشکیل شده‌اند. تشکیل اسمکتیت و کائولینیت از کانی‌های پیروکسین، اولیوین و بیوتیت و از مسیرهای تغییر شکل و خودتشکیلی صورت گرفته است. ایلات در نیمرخ‌های **Pe1**، **Do1** و **To2** از عمق به سطح خاک افزایش پیدا می‌کند. این روند منطبق با تغییرات پتاسیم در بخش رس بوده و مؤید تأثیر فعالیت‌های بیولوژیک در تجمع پتاسیم و تشکیل ایلات ثانویه در خاک‌های سطحی است. فراوانی بیشتر ایلات نسبت به رس‌های ۲:۱ انبساط پذیر در نیمرخ **Sh2** به ترکیب کانی‌شناسی سنگ بستر مرتبط بوده و با غلظت بالای **K₂O** در این خاک هماهنگ است. هرچند در ترکیب رس‌شناسی افق‌های خاک‌ساز نیمرخ‌های مختلف تفاوت اساسی وجود ندارد با این حال فراوانی نسبی کانی‌ها تحت تأثیر کانی‌شناسی مواد مادری می‌باشد. در مقابل، ترکیب رس‌شناسی ساپرولیت می‌تواند متفاوت از افق‌های خاک‌ساز باشد.

جدول ۱. ویژگی‌های خاک‌رخ‌های منتخب

نیمرخ	ماده مادری	رده‌بندی خاک	کانی‌شناسی سنگ بستر (%)	کانی‌شناسی بخش رس* (به ترتیب فراوانی)	ساپرولیت/ افق C یا CB	سولوم
Ph1	فیلیت	Mollic Hapludalfs	کوارتز (۷۸)؛ کلریت (۲۰)؛ موسکویت و اکسیدهای آهن (۲)	Ve; Sm; II; II-Ve; II-Sm; Q; Ka	Ve; Sm; II; II-Ve; II-Sm; Q; Ka	Ve; Sm; II; II-Ve; II-Sm; Q; Ka
To2	تونالیت	Typic Hapludalfs	پلاژیوکلازهای سدیم (۷۰)؛ کوارتز (۲۰)؛ اسفن (۷)؛ بیوتیت و کلریت (۳)	Sm; Ve; II; Q; Ka; F	Sm; Ve; II; Q; Ka; F	Sm; Ve; II; Q; Ka; F
Pe1	پریدوتیت	Typic Dystrudepts	پیروکسین (۸۰)؛ اولیوین (۱۸)؛ بیوتیت (۲)	Ve; Sm; II-Ve; II-Sm; II; Ka; F; Q	Ve; Ka; F	Ve; Sm; II-Ve; II-Sm; II; Ka; F; Q
Do1	دولریت	Typic Dystrudepts	پلاژیوکلازهای کلسیم (۶۵)؛ پیروکسین و اوژیت (۱۸)؛ بیوتیت (۱۰)؛ اولیوین و مگنتیت (۷)	Sm; Ve; II; II-Sm; II-Ve; Ka; F; Q	Sm; Ve; II; II-Sm; II-Ve; Ka; F; Q	Sm; Ve; II; II-Sm; II-Ve; Ka; F; Q
Sh2	شیل	Typic Hapludolls	میکا؛ کانی‌های منبسط شونده؛ کوارتز (غیر کمی)	II; Ve; Sm; II-Ve; II-Sm; Q; Ka	II; Ve; Sm; II-Ve; II-Sm; Q; Ka	II; Ve; Sm; II-Ve; II-Sm; Q; Ka
Li1	سنگ‌آهک	Typic Hapludalfs	کلسیت (۹۵)؛ کوارتز و پیریت (۵)	Sm; II-Sm; Ka; Q	Sm; II; II-Sm; Q	Sm; II-Sm; Ka; Q

* II = Illite, Ve = Vermiculite, Sm = Smectite, II-Ve & II-Sm = mixed minerals, Ka = Kaolinite, Q = Quartz, F = Feldspar

جدول ۲. میانگین اکسیدهای عناصر اصلی در کلیه نیمرخ‌های مورد مطالعه

P ₂ O ₅	MnO	Na ₂ O	K ₂ O	MgO	CaO	Fe ₂ O ₃	Al ₂ O ₃	SiO ₂	TiO ₂	تعداد نمونه	ماده مادری
g/kg											
۱/۴۰ ^c	۰/۶۰ ^d	۱۲/۵ ^b	۳۹/۱ ^b	۱۹/۷ ^b	۳۰/۵ ^b	۱۰۲/۱ ^{cd}	۲۲۴/۴ ^a	۴۶۸/۵ ^{ab}	۶/۶۷ ^b	۱۳	فیلیت
۳/۰۸ ^{ab}	۰/۵۸ ^d	۲۲/۲ ^a	۴۲/۲ ^b	۱۲/۹ ^b	۱۶/۴ ^b	۹۳/۲ ^d	۲۳۹/۱ ^a	۴۸۹/۶ ^a	۶/۶۸ ^b	۱۴	تونالیت
۲/۰۶ ^{bc}	۱/۸۳ ^a	۴/۸ ^c	۱۱/۳ ^d	۵۹/۴ ^a	۸۷/۲ ^a	۲۱۳/۵ ^a	۱۱۲/۴ ^c	۴۳۳/۸ ^c	۶/۱۰ ^b	۱۳	پریدوتیت
۳/۷۲ ^a	۱/۶۰ ^b	۷/۱ ^c	۱۸/۰ ^c	۵۵/۰ ^a	۹۶/۹ ^a	۱۸۱/۰ ^b	۱۳۳/۳ ^c	۴۴۳/۷ ^{bc}	۸/۵۷ ^a	۷	دولریت
۳/۰۰ ^{ab}	۱/۶۰ ^b	۵/۸ ^c	۵۲/۰ ^a	۱۱/۹ ^b	۵/۵ ^b	۱۱۶/۶ ^c	۲۲۱/۶ ^a	۴۸۳/۳ ^a	۷/۳۵ ^b	۱۳	شیل
۲/۸۶ ^{ab}	۱/۱۸ ^c	۶/۳ ^c	۲۱/۸ ^c	۱۸/۴ ^b	۹۰/۷ ^a	۱۵۹/۱ ^b	۱۸۳/۹ ^b	۳۶۳/۰ ^d	۷/۲۵ ^b	۱۶	سنگ‌آهک

منابع

- [1] Plaster, R.W. and W.C. Sherwood. 1971. Bedrock weathering and residual soil formation in central Virginia. Geol. Soc. Am. Bull. 83: 2813-2826.
- [2] Schaetzl, R.J., F. Krist, and P. Rindfleisch. 2000. Postglacial landscape evolution of northeastern lower Michigan, interpreted from soil and sediments. Ann. Ass. Am. Geog. 90: 443-466.
- [3] Schaetzl, R. and S. Anderson. 2005. Soils, Genesis and Geomorphology. Cambridge University Press.
- [4] Soil Survey Staff. 2006. Keys to soil Taxonomy. U. S. Department of Agriculture, NRCS.